

4. Pojidemo z vitertsem? [Go with the wind?] // Ukrajinskyj turyzm [Ukrainian tourism]. – No. 2. – 2015. – P. 14 – 17 [in Ukrainian]
5. Mizhnarodnyj aeroport “Kharkiv”. Ophitsijnyj sajт [International airport "Kharkiv". Official site]. – [Electronic resource] – access Mode: <<http://hrk.aero/uk/>>. [The link is valid on 22.09.2015.] [in Ukrainian]
6. Kachanov S.T. Pidgotovka turystykyh kadriv: realiji ta perspektyvy rozvytku [Tourism Training: realities and prospects] // Viter mandrivok [the Wind of wanderings]. – 2009. – No. 5. – P. 15 [in Ukrainian]
7. Modeli rozvytku aviatsijnoji galuzi ta aviatsijnykh perevezen v Ukraine [The model of the aviation industry and air transportation in Ukraine]. – [Electronic resource] – access Mode: <<http://zavantag.com/docs/689/index-63001114.html>>. [The link is valid on 21.09.2015.] [in Ukrainian]

УДК 359.09

Смирнов Ігор Георгійович,
доктор географічних наук, професор,

Київський національний університет
імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна,
e-mail: smyrnov_ig@ukr.net

ІНТИМ-ТУРИЗМ ПО-РАДЯНСЬКИ: МІЖНАРОДНИЙ ТА ВНУТРІШНІЙ ВИМІР

Мета. Розкрити проблемний характер інтим-туризму, його прояви та особливості за радянських часів, зокрема, в Україні та Києві, який вже тоді, як столичне місто, притягував значні потоки внутрішніх та іноземних туристів, у т.ч. тих, яких цікавив «нетрадиційний» спосіб «фрозваг» у ресторанах та готелях.

Методика. Методика дослідження та підготовки матеріалу для статті полягала у збиранні, обробці та аналізі відповідних літературних, статистичних та фактичних даних з теми статті.

Результати. В результаті, обробки та аналізу зібраного матеріалу виконано коротку характеристику стану, структури, проблем та особливостей розвитку інтим-туризму за радянських часів, у т.ч. в Україні та Києві.

Наукова новизна статті полягає в тому, що вперше, звернуто увагу на проблемний характер та значний «вік» існування інтим-туризму, а також розкрито його особливості, стан, структуру та проблеми за радянських часів, у т.ч. в Україні. Та Києві.

Практична значимість полягає в тому, що інформуючи студентів туристичного фаху про нові напрямки та різновиди сучасного туризму, у т.ч. інтим-туризм, слід обов'язково підкреслювати його проблемний характер та небезпеку для туристів – «споживачів», посиляючись при цьому на радянський досвід його функціонування, у т.ч. в Україні.

Ключові слова: інтим-туризм, проституція, радянський «досвід», проблеми, ризики, загрози.

УДК 359.09

Смирнов Игорь Георгиевич,
доктор географических наук, профессор

Киевский национальный университет
имени Тараса Шевченко, г. Киев, Украина,
e-mail: smyrnov_ig@ukr.net

ИНТИМ-ТУРИЗМ ПО-СОВЕТСКИ: МЕЖДУНАРОДНОЕ И ВНУТРЕННЕЕ ИЗМЕРЕНИЕ

Цель. Раскрыть проблемный характер интим-туризма, его проявления и особенности в советское время, в частности, в Украине и Киеве, который уже тогда, как столичный город, притягивал значительные потоки внутренних и иностранных туристов, в т.ч. тех, которых интересовал «нетрадиционный» способ «развлечений» в ресторанах и гостиницах.

Методика. Методика исследования и подготовки материала для статьи заключалась в сборе, обработке и анализе соответствующих литературных, статистических и фактических данных по теме статьи.

Результаты. В результате, обработки и анализа собранного материала выполнено краткую характеристику состояния, структуры, проблем и особенностей развития интим-туризма в советское время, в т.ч. в Украине и Киеве.

Научная новизна статьи заключается в том, что впервые обращено внимание на проблемный характер и значительный «возраст» существования интим-туризма, а также раскрыто его особенности, состояние, структуру и проблемы в советское время, в т.ч. в Украине и Киеве.

Практическая значимость заключается в том, что, информируя студентов туристической специальности о новых направлениях и разновидности современного туризма, в т.ч. об интим-туризме, следует обязательно подчеркивать его проблемный характер и опасность для туристов - «потребителей», ссылаясь при этом на советский опыт его функционирования, в т.ч. в Украине.

Ключевые слова: интим-туризм, проституция, советский «опыт», проблемы, риски, угрозы.

UDC 359.09

Smyrnov Igor Georgiyovich,
Doctor of Geography Sciences, Professor

Taras Shevchenko National University of Kyiv,
Kyiv, Ukraine, e-mail: smyrnov_ig@ukr.net

SEX-TOURISM IN THE SOVIET TIMES: INTERNATIONAL AND DOMESTIC DIMENSION

Purpose. Shown problematic character of sex tourism, its manifestations and special features in the Soviet era, particularly in Ukraine and Kiev, which had already, as capital city, attracted significant flows of domestic and foreign tourists, including those who were interested in "unconventional" way of "entertainment" in restaurants and hotels.

Methods. Methods of study and collecting material for the article was in the processing and analysis of relevant literature, statistics and evidence on the topic of the article.

Results. As a result of processing and analysis of collected material brief description of the status, structure, problems and characteristics of sex tourism during the Soviet era, including in Ukraine and Kiev is made.

Scientific novelty of article is that for the first time, the problematic character and significant "age" of sex-tourism existence is disclosed as well as its features, state, structure and problems of the Soviet era, including in Ukraine and Kiev.

The practical significance is that informing students about the new tourist destinations and types of modern tourism, including Sex tourism, be sure to emphasize its problematic nature and danger to tourists - "consumers", referring to the Soviet experience in its functioning, including Ukraine.

Key words: sex tourism, prostitution, Soviet "experience", problems, risks, threats.

Постановка наукової проблеми. Не всі види туризм вимагають маркетингово-рекламних заходів з просування туристичної продукції та стимулювання споживання. Скажімо, це відноситься до т.зв. «шлюбного»

туризму, коли для «женихів» із західних країн (особливо США, Канади, Австралії) улаштовуються тури в Україну з метою знайомства з потенційними «нареченими» - українськими жінками. Це досить вигідний бізнес, коли фірмі-шлюбній агенції (англ. Marriage agency) послуги оплачують обидві зацікавлені сторони – як західні чоловіки (за солідною західною «таксою»), так і українські дівчата (щоб потратити у портфолію). Тому об'яв про такі послуги є досить багато в кожному номері англomовної «Kyiv Post» та інших подібних виданнях в Україні для іноземців. Додаткової маркетингової активності тут, мабуть, і не треба, оскільки саме в такий спосіб, за висловом экс-міністра освіти України П.М. Таланчука, Україна втрачає свій найкращий генетичний потенціал. Але ми живемо нині у вільному світі і Україна є його частиною, тому бажання українців та українок спілкуватися, подорожувати та знайомитися з представниками інших країн є цілком природним і зупинити чи заборонити його неможливо, оскільки це – одне з підставових прав людини. Інша справа - інтим-туризм (синоніми: секс, галантний, куртуазний туризм), який, як правило, пов'язаний з правовими колізіями, проблемами та порушеннями туристами законів країн перебування, відтак часто – і з криміналом. Цей «тіньовий» вид та бік туризму вимагає, за нашою думкою, протидіючого маркетингу, який би розкривав проблеми та небезпеки (правові, медичні, безпеки тощо), пов'язані з його функціонуванням. Про це доводиться нагадувати, оскільки в деяких публікаціях останнього часу спостерігається штучно романтизоване та дещо легковажне відношення до секс-туризму, гей-туризму, ЛГБТ-туризму тощо. Як правильно зазначає І.В. Смаль, нелегальний секс-туризм (або галантний чи куртуазний туризм, як він його називає) сприяє зростанню проституції, злочинності, работоргівлі, захворюваності тощо. За його визначенням, секс-туризм – це вид рекреаційно-туристичної діяльності, подорож, однією з цілей якої є знайомство з культурою інтимного спілкування та задоволення сексуальних фізіологічних потреб [2, с. 28]. Проблемний характер інтим-туризму, можливі ризики та загрози з ним пов'язані, представлено на рис. 1. До головних районів розвитку секс-туризму у світі відносяться країни Південно-Східної Азії (Індія, Таїланд, Лаос, В'єтнам, Філіппіни, Камбоджа), Карибського басейну, Східної Європи. До цього переліку може потрапити і Україна, яка, враховуючи, падіння обмінного курсу національної валюти (гривні) у 2014-2015 рр., стала дуже привабливою – дешевою країною для іноземців. Це, зокрема, відноситься до Києва, який за даними рейтингу туристичного ресурсу priceofftravel.com.ua визнаний найдешевшим містом з 36 європейських міст для іноземних туристів на початок 2015 р. [12]. Згідно даних іноземних експертів день перебування у Києві обійдеться всього у \$24,32. Ця сума складена з розрахунку приблизних добових потреб туриста, що включили: ніч у хостелі, дві поїздки в метро, одну екскурсію, триразове харчування та три кухолі пива чи вина. До першої п'ятірки найдешевших міст потрапили також Бухарест (Румунія), Софія (Болгарія), Краків (Польща) та Белград

(Сербія). Тут доба перебування обійдеться туристу в суму від \$26,38 до \$29,86. Очолюють цей рейтинг найкоштовніші міста - Гельсінкі (Фінляндія), Венеція (Італія), Лондон (Великобританія), Берген (Норвегія) та Цюрих (Швейцарія), де доба перебування коштує від \$95,55 до \$124,16 відповідно [12]. За новим рейтингом міст світу за вартістю життя, який склав швейцарський банк UBS на вересень 2015 р., Київ визначено найдешевшим містом серед 71 мегаполісів світу [14]. За рівнем зарплати Київ (Україна), Найробі (Кенія) та Джакарта (Індонезія) займають три останні місця списку, - говорить в офіційному повідомленні UBS (до речі, два останніх міста є досить відомими світовими центрами інтим-туризму). У цих містах працівники отримують лише біля 5% від середнього заробітку мешканця швейцарського Цюриху. Щомісячні витрати у нас у 2-8 разів менше витрат мешканця цього міста, а середня зарплата киянина поступається доходам швейцарця аж у 21 раз.

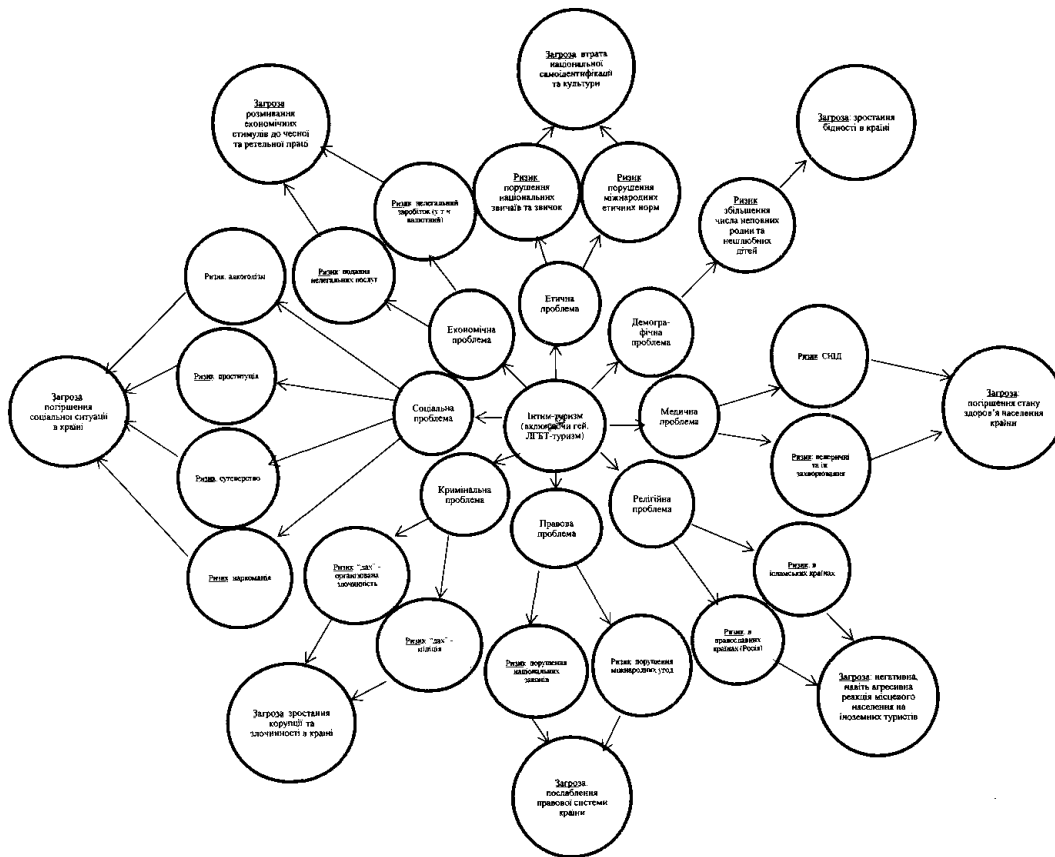

Рис. 1. Проблемний характер інтим-туризму (можливі проблеми – ризики – загрози, пов’язані з його розвитком) (авторська розробка на підставі [2; 3; 4])

Підраховали банкіри і витрати киян і повідомляють, що для життя в українській столиці достатньо 1237 дол. США у місяць, а на квартплату, за їх даними, ще треба додати 540 дол. Підраховали швейцарські фінансисти і дещо незвичайні показники. Наприклад, мешканець Парижу на хліб заробить за 10 хв., на бігмак - за 15 хв., а на айфон – на 42,2 год. Киянину для цього прийдеється попрацювати значно довше: майже годину – за

гамбургер, майже пів-години – за два буханця хліба, а на айфон треба «орати» 627 робочих годин (тобто майже чотири місяці офісного графіку) [14]. Виділяють жіночий і чоловічий секс-туризм. Жіночий найбільше поширений в країнах Карибського басейну, а також у Єгипті. Чоловічий секс-туризм, у порівнянні з жіночим, більшою мірою орієнтований на задоволення статевого потягу і зазвичай, не має на меті створення сім'ї.

Головні чоловічі сексуально-туристичні потоки зароджуються у країнах з високим рівнем соціально-економічного розвитку і спрямовуються до східноєвропейських, латиноамериканських та південноазійських держав. Найбільш поширеними формами знайомства з культурою інтимного спілкування є театралізовані вистави, фестивалі, різноманітні види масажу. Але певні традиції секс-туризму існували ще за радянських часів, про що і йдеться у даній статті.

Літературні джерела та публікації з теми статті пов'язані зі зростаючою нині увагою до нових, інноваційних, нетрадиційних видів туризму та належать Кляпу М.П., Шандору Ф.Ф. [1], Смалю І.В. [2], Малиновській О.Ю., Ісаковій А.І. [3], Здоровій О. [7] та іншим. Цікавість до цієї теми проявляють популярні видання та засоби масової інформації [4; 8; 9], у т.ч. електронні джерела [5; 6]. Але при цьому історичному аспекту інтимного (або галантного) туризму традиційно приділяється недостатньо уваги.

Метою статті є розкрити прояви та особливості інтимного туризму за радянських часів, зокрема, в Україні та Києві, який вже тоді як столичне місто, притягував значні потоки внутрішніх та іноземних туристів, у т.ч. тих, яких цікавив «нетрадиційний» спосіб туристичних «розваг» у ресторанах та готелях. Як вони задовольняли свої потреби в умовах суворой дійсності «розвинутого соціалізму» і йдеться у статті.

Виклад основного матеріалу. У серпні 1945 р. СРСР приєднався до Міжнародної Конвенції ООН за № 649 «Про боротьбу з торгівлею людьми та експлуатацією проституції третіми особами». Сповіщаючи про це рішення Генерального секретаря ООН, Кремль не зміг не похвалитися тим, що у Радянському Союзі ніби то усунено соціальні умови, що породжують злочини, передбачені Конвенцією. У дійсності проституція, як і секс-туризм, у СРСР існували. Так, у вересні 1956 р. начальник 9 відділу Управління міліції м. Ленінграду М.Богданов підготував цікавий документ [4], що узагальнював відомості про 600 проститутток, які були зібрані «шляхом проведення спеціальних заходів, а також методом особистого пошуку та оперативного спостереження», у ході якого було виявлено, що «нічні метелики» знаходять клієнтів у коштовних ресторанах, міських парках та на вокзалах. «Деяка частина з наведеної кількості жінок є професійними проститутками – констатував детектив, - та матеріально існує на гроші, отримані у вигляді плати від чоловіків за здійснення статевих актів». Такса складала 25-100 крб. (у перерахунку на «нові» гроші після деномінації 1961 р. це становило 2,50-10 крб.). Проститутка вела клієнта до себе додому або у «притон», власниця якого (як правило,

старенька з мізерною пенсією) надавала кімнату за 10-30 крб. (тобто 1-3 «нових» крб.) з пари. До інших варіантів належали: «автомашини таксі, у яких здійснювалися статеві акти під час проїзду містом чи в передмістях», «під'їзди будинків, сходи та глухі двори міста». Влітку, особливо у відпускний період, клієнти часто приводили «жриць любові» до себе додому. Начальник карного розшуку запропонував увести карну відповідальність за заняття проституцією. Однак у Кремлі розсудили, що запровадити статтю Карного кодексу за проституцію означає признати, що таке явище таки існує. А його, згідно радянської ідеології, у СРСР немає і бути не може (як і сексу, за відомим висловом). Тому обмежилися тим, що положення про паспорти доповнили пунктом, який вимагав виселяти із великих міст жінок, які займалися проституцією та неодноразово затримувалися за це міліцією.

У радянському МВС винайшли власний рецепт вирішення проблеми – улаштовували облави на проститутток у готелях та на привокзальних площах, але затримували їх не за проституцію, а за «суміжні» порушення, наприклад, за дрібне хуліганство або порушення громадського порядку. «Органи міліції посилили роботу з вилучення жінок легкої поведінки, - доповідав на «самий верх» у 1958 р. міністр внутрішніх справ СРСР М. Дудоров. – У цій роботі беруть активну участь комсомольські штаби та загони, а також бригади сприяння міліції» [4]. Облави не принесли результату, адже максимальна кара за хуліганство становила 15 діб. У 1959 р. про радянську готельну проституцію написала британська «News of the World». Після цього була прийнята постанова про додаткові заходи боротьби з проституцією – саме тоді у радянських готелях заборонили перебування «сторонніх осіб» після 23 год.

У кінці 1960-х рр. група співробітників ВНДІ МВС СРСР отримала завдання дослідити «поведінку жінок, що ведуть аморальний спосіб життя». Результати були шокуючими: абсолютна більшість проститутток походила з робітничого середовища. І це в той самий час, коли саме робітничий клас вважався найсвідомішим у радянському суспільстві та був «головною опорою партії у справі побудови комунізму». Зрозуміло, що результатам дослідження надали гриф «для службового користування», отже, про них довідалося лише вузьке коло довірених осіб. У 1970-ті рр., коли відбулося піднесення проституції, влада замовила кримінологам нове дослідження, яке показало, що «жриць кохання» стало не тільки більше, але й підвищилися їхні заробітки та освітній рівень. «Продаж любові» здійснювався на трьох рівнях (рис.2). Представниці вищої касты – валютні проститутки, зокрема в Києві, шукали собі клієнтів переважно в ресторанах готелів «Інтурист», «Либідь», «Дніпро», «Москва». Відповідно іноземні туристи та представники західних фірм розраховувалися валютою. Наведені готелі Києва відносилися до ВАТ «Інтурист». Щодо київських готелів, де розміщував своїх туристів БММТ «Супутник» («Мир», «Голосієвський», «Жовтневий», «Золотий колос») та Інтурбюро профспілок («Дружба») (а це були три туристичні організації у СРСР

(разом з Інтуристом) яким було дозволено займатися в'їзним, тобто іноземним туризмом), то явище інтим-туризму тут не спостерігалось (спираючись на спогади автора, який, ще будучи студентом та аспірантом понад 10 років (у 1970-х-1980-х рр.) працював гідом-перекладачем польської та англійської мов у Київському відділку БММТ «Супутник» та в Інтурбюро профспілок). Мабуть це через те, що контингент інтуристів тут був менш «придатним», а місцезнаходження готелів - досить віддаленим від центру міста.

Рис.2. Структура надання послуг з інтим-туризму за радянських часів (авторська розробка за [4])

При цьому валютній проститутці, щоб привабити клієнта потрібна була допомога складної «інфраструктури» з своїм «технічним персоналом». Це, в першу чергу, офіціанти та метрдотелі, оскільки без них отримати в ресторані столик для очікування клієнта було неможливо. За ці послуги їм треба було платити. Крім цього, офіціант міг створити проститутці сприятливі умови для знайомства, підсадивши за її стіл іноземця респектабельної зовнішності, знову ж таки за окрему винагороду. Коли клієнт був «знятий», проститутці треба було чим скоріше доставити його на квартиру, а для цього необхідні таксисти, що постійно чекали біля готелю. Зрозуміло, що їхні послуги оплачувалися зовсім не за лічильником. У середовищі валютних проститутток існувала своя еліта – дівчинки», що мали постійних клієнтів серед іноземців, які довго

працювали в «Країні Рад» або часто до неї приїжджали. Ці іноземці рекомендували даму, що сподобалася, своїм друзям, які їхали до СРСР, і вже не проститутка шукала клієнтів, а вони її, що збільшувало вартість інтимних послуг. За результатами досліджень, серед елітних «жриць любові» 70 % складали жінки молодше 30 років. Понад третина з них ніде не працювала, тобто заробляла на життя виключно проституцією, а ще половина працювала робітниками та службовцями, хоча не є фактом, що вони дійсно трудилися там, де числилися. Не є секретом, що валютні проститутки часто діяли під «дахом» КДБ, стаючи, в такий спосіб, «проститутками в законі». Нерідко за завданням «органів» вони витягували з клієнтів – іноземних туристів, що цікавили «органи», потрібну інформацію.

Ілюстрацією цього може бути «операція» КДБ СРСР під кодовою назвою «Ластівка для амбасадора», яка була проведена в Москві у 1960-х рр. [13]. «Ластівками» в оперативному жаргоні КДБ називали секретних працівниць, головним завданням яких було сексуально звабити персону, що цікавила спецслужби, з метою наступного шантажу та вербовки. Цей метод використовувався контррозвідками з прадавніх часів. І КДБ не був виключенням. Гроші, ідеологія, компромат, самоствердження (англ. абревіатура MICE) – чотири кити, на яких стояли і стоять усі спецслужби світу.

Ця формула вербовки, що була виведена працівниками попередника ЦРУ – Управління стратегічних служб США, стала інтернаціональною для «бійців невидимого фронту» у всіх кутках земної кулі. Як це відбувалося, добре описано в одному з романів Ф.Незнанського: «Сидячи у спецкімнаті № 301 – черговому приміщенні КДБ на третьому поверсі найкращого московського готелю «Національ», звідки спецслужба спостереження за іноземцями здійснювала прослуховування усіх номерів, у які були поселені інтуристи, Незначний годинами слухав їхні ліжкові пестощі... Та даремно нудьгувала від неробства Олечка Махова... Вільямси були нерозлучні». Так усе і було. Однак тут слід зробити уточнення. Примітивний шантаж по відношенню до головних діючих осіб нашої історії передбачався тільки у крайньому випадку, оскільки об'єкти для «розробки» були обрані надто поважні – посол Франції у СРСР Морис Дежан та військовий аташе Луї Гібо. При цьому, якщо другий фігурант міг реально допомогти радянському військово-промислому комплексу (ВПК), надаючи інформацію про технічні розробки відповідних французьких фірм, то дипломату було відведено роль «агента впливу». Роль такого таємного співпрацівника полягала в тому, щоб він не тільки надавав інформацію про плани очільників своєї держави (що важливо для формування зовнішньої політики), але й тактовно доводив пропозиції Кремля до свідомості глав держав та через деякий час аналізував відповідну реакцію. «Бокал вина, свічки залишок та тіла учта на простирадлі» - саме за таким сценарієм здійснювалась розробка

французького дипломата, який звісно являв собою дуже цінний об'єкт для КДБ.

Дежан був не тільки колегою Шарля де Голля по роботі в антифашистській «Вільній Франції» під час Другої світової війни, але й його близьким другом. Тому вибір посла до загадкової Росії у генерала де Голля, що виграв вибори і став президентом Франції, був не випадковим. Зрозуміло, що «Олечки Махови», як правило, студентки столичних театральних вишів, у якості звабниць для такої високопоставленої персони не підходили. Але у розпорядженні генерала КДБ Олега Грибанова, що очолював на той час Друге головне управління КДБ (контррозвідку), у списку агентес були й інші представниці гарної статі – дами більш солідного віку, більш досвідчені в «плетінні амурних гафтів». Як правило вони «служили» на другорядних ролях, зате у провідних московських театрах, були постійними учасниками столичних богемних тусовок, а також досвідченими та вправними агентами. Одній з таких «ластівок» і було доручено роль звабниці французького дипломата. А розробкою всієї операції займався особисто «король шантажу» генерал Губанов. Усе сталося так, як він запланував. «Ластівка», що кілька раз промайнула перед очима француза на світських раутах, не залишилась поза його увагою. Далі слід було обрати підходящий момент. Пастку для Дежана готували ретельно. Платонічні відносини з російською подругою поступово призвели сивочолого мес'є до інтимної близькості з нею. А потім під час чергової зустрічі зненацька з'явилися «чоловік» подруги та його кремезний «приятель». Свідком скандалу став дільничий інспектор, що «випадково» проходив повз. Здавалось, усе – кінець кар'єри. Але «урегулювати» халепу допоміг «радник» голови Ради Міністрів СРСР, той самий генерал Грибанов. В результаті він і Дежан стали найкращими друзями, дипломат ділився з новим «приятелем» секретною інформацією, а «приятель» вмовлював Дежанові, що Франції зовсім не потрібне НАТО. Через деякий час Франція вийшла з військових структур НАТО, залишившись спостерігачем; значно поліпшились французько-радянські культурно-економічні відносини. Крапку у цій історії поставила чергова втеча на захід офіцера КДБ, який володів інформацією про Дежана. Дипломатична кар'єра Дежана на цьому закінчилася, він був відправлений на «заслужений відпочинок» та став одним із керівників культурного товариства «Франція – СРСР». Значно гірше склалася доля військового аташе Луї Гібо, який покінчив з собою [13].

Характерна деталь: коли влітку 1980 р. до Олімпіади з Києва вивезли усіх «звичайних» проституток, то валютних залишили в місті. Більше того, їм забезпечили доступ у закритий для звичайних громадян готель «Русь» (це той, де був єдиний кегельбан на увесь тогочасний Київ), у якому поселились іноземні гості та учасники, оскільки за завданням радянських спецслужб «путани» виступали в ролі інформаційних розвідниць. При цьому вони грали і у свою власну гру, мріючи вийти заміж за «фірмача» та «звалити» з «совка». Були випадки, коли «путани» досягали своєї мети та

після декількох років пошуків підходящого західного «лоха» виходили заміж за іноземця. Найчастіше це був звичайний робітник чи будівельник, якому у ФРН, Італії чи Франції уві сні не могло приснитися, що така чарівна красуня зверне на нього увагу. Життя радянських валютних проститутток вперше було показане у фільмі «Інтердівчинка» (1988 р.).

Нерідко знайомство з клієнтами відбувалося наступним чином. Увечері в номері мешканця фешенебельного готелю дзвонив телефон. Приємний жіночий голос ніби помилково починав щось щебетати про якесь імпордне «ганчір'я», на яке не вистачило грошей. Потім дама, що дзвонила, «несподівано» дізнавалася, що помилилась номером. Розрахунок робився на те, що заінтригований чоловік захоче продовжити телефонне знайомство. У переважній більшості випадків так і відбувалося. Далі в ході розмови виявлялося, що зовсім «випадково» співрозмовники є сусідами по готелю, і навіть по поверху. Через декілька хвилин нова знайома стукала до номеру сусіда з проханням про допомогу – у неї ніби-то зіпсувався фен. Господар номеру намагався «познайомитися ближче» зі своєю несподіваною гостею, але та рішуче відхиляла усі залицяння. І тоді чоловік, пригадавши собі, що красуні терміново потрібні гроші на коштовні імпортні речі, пропонував їй відповідну суму. У дійсності ж чарівна незнайомка була не сусідкою, а готельною проституткою, що «обслуговувала» заможних радянських громадян, які подорожували з службовою чи особистою метою. Ця категорія «нічних метеликів» також не могла «працювати» без сприяння персоналу готелю. Адже потрапити до готелю без «карти гостя» було неможливо - черговий швейцар (як правило, пильний офіцер – відставник або співробітник «органів») прискіпливо фільтрував чужаків. Крім того, в готелі заборонялося стороннім особам залишатися на ніч, отже, адміністратор міг «заплющити очі», лише одержавши «на лапу». На тих же умовах чергові на поверхах постачали проституткам інформацію про гостей готелю – чоловіків, що проживали в одномісних номерах, про їхні місця роботи та посади, оскільки радянська система обліку гостей у готелях вимагала вказувати в анкеті і такі дані. Тобто обрати клієнта зі статусом та, відповідно, товстим гаманцем «дівчинці» за відповідних зв'язків у готелях не становило великих труднощів. Інтим-робітниці «зони карбованця» працювали не тільки в готелях. Своїх клієнтів – фарцовщиків, «цеховиків», власників підпільних капіталів, кримінально-злочинних елементів тощо вони приводили додому або в притон. Відмінність карбованцевих проститутток від валютних полягала у тому, що основну їх частину складали жінки, що мали і квартиру, і роботу. Гонорари за інтимні послуги були для них не основним, а додатковим доходом, хоча його розміри могли в декілька разів перевищувати заробітну плату на постійному місці праці.

Найнижчу касту продажних жінок становили вуличні, вокзальні та трасові проститутки. Ці дами, як правило, старші за 35 років, шукали клієнтів на вокзалах, ринках, стоянках таксі, у вино-горілчаних магазинах. Трасові проститутки (або «плечеві») «обслуговували» водіїв-

дальнобійників. У вокзальних склалася своя ієрархія. На чолі її знаходилися досвідчені «метелики», які слідкували за собою та мали гарний вигляд. Вони пропонували інтимні послуги чоловікам у відрядженнях та просто приїжджим, яких вели додому або на зйомну квартиру. Під їхнім керівництвом працювали юні панянки, часто неповнолітні, які ще не встигли спитися. Інтимні послуги пропонували на вокзалах і волоцюжки. Ці особи, що зовсім опустилися на дно життя, погоджувалися за «пів-літру на двох», а якщо клієнт не хотів пити, то одну «чвартку» для себе, а іншу – з собою, для подруги. Багато вуличних проституток було пов'язано з криміналом. І замість «втіхи» клієнт міг «отримати» клофелін та прийти до тям абсолютно голим без речей та грошей. Але найчастіше проститутки виступали в ролі наводниць. Клієнт привозив «нічного метелика», що сподобався, до себе додому, вона чесно «відпрацьовувала» належне, а через три доби клієнт, повернувшись з праці, знаходив свою квартиру повністю пограбованою («обчищеною» за «фаховим» терміном). Часто навіть з цілими, неушкодженими дверима, з цілим вікном: «дівчинка» просто вчасно зробила зліпок з ключа господаря, а решта – справа техніки.

Висновки. Секс-туризм (або інтимний, галантний, куртуазний) нині часто відносять до нових, інноваційних, нетрадиційних, креативних тощо видів туризму, хоча сексуальна цікавість туристів обох статей до мешканців, мешканок країн, куди туристи приїжджають на відпочинок (більше або менше виражена та проявляема) є нормальним явищем, імманентно притаманним людській натурі та фізіології – особливо у молоді роки. Тому інтимні контакти між туристами/туристками та місцевим населенням приймаючих країн були завжди досить поширеними, особливо під час відпочинкових турів, турів на морських узбережжях південних регіонів та країн, що відображено хоча б в численних анекдотах про курортний відпочинок, поширених як раз за радянських часів [10; 11]. Отже, те, що зараз по-модному називається інтим-туризмом, тобто поїздки з метою отримання еротичних вражень, інтимних послуг, підкорення сердець і таке подібне, завжди було серед складників та цілей подорожей туристів, особливо молоді, до інших регіонів та країн. На жаль, дуже часто інтимний туризм пов'язаний з проституцією, а через неї - з криміналом та порушенням туристами законів країни перебування. Не була винятком і туристична практика в бувшому СРСР, де за відомим висловом «сексу не було», але секс-туризм був і мав досить складну структуру з трьох рівнів проституції – валютної (для іноземців), готельної (для заможних вітчизняних громадян) та найнижчої «касти» (куди відносилися вулична, вокзальна, трасова проституція). Кожен рівень потребував забезпечуючої «інфраструктури»: ресторанів, готелів, служби таксі, квартир, притонів з відповідним «технічним персоналом». Часто проститутки (особливо валютні) працювали «під дахом» радянських спецслужб з орієнтиром на іноземних туристів, що їх цікавили. З іншого боку проституція (як і інтим-туризм у цілому) мала тісні зв'язки з криміналом, тому туристи-невдахи

могли напоротися на клофелінщиць, наводчиць на квартири тощо, не кажучи вже про чисто медичні проблеми, зокрема венеричні хвороби, які найбільше розповсюджували дешеві вокзальні проститутки. Про те, що проблема, яка розглядається, є актуальною в Україні і сьогодні, нагадують поточні повідомлення у ЗМІ про те, що «спіймали сутенерш у стріп-клубі» (це новий об'єкт для інтим-туризму, якого за радянських часів не було) [8] чи «сутенершу засудили на п'ять років за те, що займалася вербовкою дівчат для заняття проституцією в Індії» [9]. Отже, інформуючи студентів туристичного фаху про нові напрямки сучасного туризму у т.ч. інтим-туризм, слід обов'язково підкреслювати його велику проблемність та небезпеку для туристів – «споживачів», посиляючись при цьому на радянській досвід його функціонування, у т.ч. в Україні.

Список використаних джерел:

1. Кляп М.П. Сучасні різновиди туризму: навч. пос. /М.П. Кляп, Ф.Ф Шандор. – К.: Знання, 2011. – 334 с.
2. Смаль І.В. Географія туризму та рекреації: Словник-довідник / І.В. Смаль. – Тернопіль: Навч. книга – Богдан, 2010. – 208 с.
3. Малиновська О.Ю. Інноваційні види туризму / О.Ю. Малиновська, А.І. Ісакова // Географія та туризм: Наук. зб. / Ред. кол.: Я.Б. Олійник (відп. ред) та ін.. – К.: Альфа – ПІК, 2014. – Вип. 27. – С. 46-55.
4. Цалик С. Деньги легкого поведения / С.Цалик // Власть денег. - 2012. - №42. – С. 48-50.
5. Гей-туризм (ЛГБТ-туризм) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://actravel.ru/tourism_glossary.php?word=453.
6. Гей-туризм // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ru.wikipedia.org/wiki/>.
7. Здорова О. Нові (нетрадиційні) види туризму України / О.Здорова // Матеріали Всеукр. студ. конф. – Черкаси: ЧНУ ім. Б.Хмельницького, 2011. – Вип.1. – С. 12-15.
8. Золотар І. Поймали сутенерш в стрип-клубе /И.Золотар//Сегодня. – 2015. – 10 февраля. – С.5.
9. Золотар І. Сутенершу засудили на пять лет /И.Золотар//Сегодня. – 2015. – 17 февраля. – С. 6.
10. Линчак І.М. Анекдоти про курортний відпочинок: мотиви та персонажі /І.М. Линчак// Наукові записки КУТЕП. Серія: філософські науки. – 2014. – Вип. 18. – С. 376-387.
11. Туризм і туристи в анекдотах / [Упоряд., передм., прим. І.М. Линчак]. – Біла Церква: ТОВ «Білоцерківдрук», 2014. – 248 с.
12. Рейтинг европейских міст за вартістю перебування, 2015 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: priceofftravel.com.
13. Лужков Л. Ласточка для посла /Л.Лужков// Загадки истории. – 2015. - № 10. – С.10-11.
14. Сборщикова В. Киев стал самым дешевым городом в мире / В. Сборщикова // Комсомольская правда в Украине. – 2015. – 21 вересня. – С. 1.

Список использованных источников:

1. Кляп М.П. Современные разновидности туризма: учеб. пос. М.п. Кляп, Ф.Ф Шандор. - М.: Знание, 2011. - 334 с.
2. Смаль И.В. География туризма и рекреации: Словарь-справочник / И.В. Смаль. - Тернополь: Учеб. книга - Богдан, 2010. - 208 с.
3. Малиновская О.Ю. Инновационные виды туризма / А.Ю. Малиновская, А.И. Исакова // География и туризм: Наук. сб. / Ред. кол.: Я.Б. Олейник (отв. Ред) и др .. - М.: Альфа - ПИК, 2014. - Вып. 27. - С. 46-55.
4. Цалик С. Деньги легкого поведения / С.Цалик // Власть денег. - 2012. - №42. - С. 48-50.
5. Гей-туризм (ЛГБТ-туризм) // [Электронный ресурс]. - Режим доступа: [http // actravel.ru / tourism_glossary.php? Word = 453](http://actravel.ru/tourism_glossary.php?Word=453).

6. Гей-туризм // [Электронный ресурс]. - Режим доступа: [http // ru.wikipedia.org.](http://ru.wikipedia.org/) / Wiki /.
7. Здоровая А. Новые (нетрадиционные) виды туризма Украины / О.Здорова // Материалы Всеукр. студ. конф. - Черкасы: ЧНУ им. Б.Хмельницкого, 2011. - Вып.1. - С. 12-15.
8. Золотарь И. Поймали сутенерш в стрип-клубе /И.Золотар//Сегодня. - 2015. - 10 февраля. - С.5.
9. Золотарь И. сутенерши осудили на пять лет /И.Золотар//Сегодня. - 2015. - 17 февраля. - С. 6.
10. Линчак И.М. Анекдоты про курортный отдых: мотивы и персонажи /И.М. Линчак // Научные записки зачислению. Серия: философские науки. - 2014. - Вып. 18. - С. 376-387.
11. Туризм и туристы в анекдот / [Сост., Предисл., Прим. И.М. Линчак]. - Белая Церковь: ООО «Билоцеркивдрук», 2014. - 248 с.
12. Рейтинг европейских городов по стоимости пребывания, 2015 // [Электронный ресурс]. - Режим доступа: priceofftravel.com.
13. Лужков Л. Ласточка для посла /Л.Лужков// Загадки истории. - 2015. - № 10. - С.10-11.
14. сборщиков В. Киев стал Самым дешевыми городом в мире / В. сборщиков // Комсомольская правда в Украине. - 2015. - 21 сентября. - С. 1.

References:

1. Kljap M.P. Suchasni riznovidi turizmu: navch. pos. /M.P. Kljap, F.F Shandor. – K.: Znannja, 2011. – 334 s.
2. Smal' I.V. Geografija turizmu ta rekreacii: Slovník-dovidnik / I.V. Smal'. – Ternopil': Navch. kniga – Bogdan, 2010. – 208 s.
3. Malinova O.Ju. Innovacijni vydy turyzmu / O.Ju. Malinova, A.I. Isakova // Geografija ta turizm: Nauk. zb. / Red. kol.: Ja.B. Olijnik (vidp. red) ta in.. – K.: Al'fa – PIK, 2014. – Vip. 27. – S. 46-55.
4. Calik S. Den'gi legkogo povedenija / S.Calik // Vlast' deneg. - 2012. - №42. – S. 48-50.
5. Gej-turyzm (LGBT-turizm) // [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: http://actravel.ru/tourism_glossary.php?word=453.
6. Gej-turizm // [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: <http://ru.wikipedia.org/wiki/>.
7. Zdorova O. Novi (netradicijni) vidi turizmu Ukraїni / O.Zdorova // Materiali Vseukr. stud. konf. – Cherkasi: ChNU im. B.Hmel'nic'kogo, 2011. – Vip.1. – S. 12-15.
8. Zolotar I. Pojmali sutenersh v strip-klube /I.Zolotar// Segodnja. – 2015. – 10 fevralja. – S. 5.
9. Zolotar I. Sutenershu zasudili na pjat' let /I.Zolotar// Segodnja. – 2015. – 17 fevralja. – S. 6.
10. Linchak I.M. Anekdoti pro kurortnij vidpochinok: motivi ta personazhi /I.M. Linchak// Naukovi zapiski KUTEP. Serija: filosof's'ki nauki. – 2014. – Vip. 18. – S. 376-387.
11. Turizm i turisti v anekdotah / [Uporjad., peredm., prim. I.M. Linchak]. – Bila Cerkva: TOV «Bilocerkivdruk», 2014. – 248 s.
12. Rejting evropejs'kih mist za vartistju perebuvannja, 2015 // [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: priceofftravel.com.
13. Luzhkov L. Lastochka dlja posla /L.Luzhkov// Zagadki istorii. – 2015. - № 10. – S.10-11.
14. Sborshhikova V. Kiev stal samym deshevym gorodom v mire / V. Sborshhikova // Komsomol'skaja pravda v Ukraine. – 2015. – 21 veresnja. – S. 1.